

PLAN

Mål och budgetskrivelse 2025–2027

Fastställt av gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Framtagen av utbildnings- och arbetslivsförvaltningen

Datum 2024-03-21

Ärendenr GVN 2024/6

Version 1.0

Mål och budgetskrivelse 2025–2027

Innehåll

1. Verksamhetsbeskrivning samt bedömning av balans	2
1.1 Inledning, beskrivning av nämndens uppdrag	3
1.1.1 Vuxenutbildning	5
1.1.2 Folkhögskolan	7
1.1.3 Ungdomsavdelningen	8
1.1.4 Arbetsliv och etablering	9
1.1.5 Wisbygymnasiet	10
Del 1 – Dimensionering	10
Del 2 – Genomströmning och mående	13
1.2 Bedömning av balans mellan uppdrag, mål och resurser 2025–2027	15
2. Mål	16
2.1 Beslutade mål	16
2.2 Revidering av befintliga mål	16
2.3 Förslag till nya mål	16
3. Behov och prioriteringar av resurser 2025–2027	16
3.1 Inledning, behov prioriteringar	16
3.1.1 Vuxenutbildningen	17
3.1.2 Folkhögskolan	17
3.1.3 Ungdomsavdelningen	17
3.1.4 Arbetsliv och etablering	18
3.1.5 Wisbygymnasiet	18
3.1.6 Digitalisering	18
3.1.7 Kvalitetsutveckling	19
3.1.8 Barn- och elevhälsa	20
3.1.9 Kompetensförsörjning, gemensamt	20
3.2 Driftbudget 2025 – 2027	21
3.2.1 Ramförändringar i sammandrag	21
3.2.2 Generella statsbidrag enligt finansieringsprincipen	21
3.2.3 Elevflöden och demografi kommande år	22
3.2.4 Resursfördelningsmodell	23
3.3 Taxor och avgifter, interna och externa	24
3.4 Kompensation för externa avtal	24
4. Investeringsförslag med motiveringar 2025–2029	24
4.1 Lokaler	24
Gymnasiet	24
Vuxenutbildning	25
4.2 IT-investeringar	25
Bilageförteckning	26

Mål och budgetskrivelse 2025–2027 GVN

1. Verksamhetsbeskrivning samt bedömning av balans

1.1 Inledning, beskrivning av nämndens uppdrag

Nämndens uppdrag

Enligt gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens reglemente: Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden fullgör Region Gotlands utbildning inom det offentliga skolväsendet för gymnasieskolan, kommunal vuxenutbildning, svenska för invandrare (sfi), uppdragsutbildning och yrkeshögskola samt för regionens arbetsmarknadspolitiska åtgärder på individnivå.

Nämnden svarar för elevhälsan inom sitt verksamhetsområde.

Nämnden ansvarar för Region Gotlands mottagande av flyktingar med undantag av ensamkommande flyktingbarn, för vilka socialnämnden ansvarar.

Nämnden utgör styrelse för Gotlands folkhögskola.

Nämnden ansvarar för Region Gotlands uppföljningsansvar enligt skollagen avseende ungdomar under 20 år som fullgjort sin skolplikt men som inte genomför eller fullföljt utbildning på nationella program i gymnasieskola eller motsvarande utbildning, i syfte att kunna erbjuda dem lämpliga individuella åtgärder.

Nämnden ansvarar även för de uppgifter skollagen ålägger Region Gotland när det gäller fristående skolor vars verksamhet riktar sig mot den personkrets som ryms inom nämndens verksamhetsområde.

Nämnden svarar för ungdomsverksamhet inom kultur- och fritidsområdet.

Nämndens nulägeskarta

Nulägeskartan är ett stöd för att beskriva och tydliggöra verksamhetens grundförutsättningar för att skapa en gemensam bild av verksamheten och vägleda verksamheten till de förflyttningar som behöver göras för att nå målbilden. Nulägeskartan är grunden för verksamheternas nulägesanalys.

Målgrupper vi finns till för och deras viktigaste behov

- Elever i den kommunala gymnasieskolan
- Elever i den kommunala vuxenutbildningen
- Vuxenstudier på Folkhögskolan
- Ungdomar som omfattas av det kommunala aktivitetsansvaret
- Ungdomar som nyttjar verksamheterna i ungdomsgårdarna och Fenix ungdokumenthus
- Alla Gotlands medborgare i behov av studie- och yrkesvägledning och kartläggning
- Nyanlända – anvisade och egenbosatta flyktingar på Gotland, såväl kvotflyktingar som personer som omfattas av massflyktingdirektivet
- Medborgare som står långt ifrån arbetsmarknaden
- Studerande som befinner sig på Gotland som behöver nyttja Lärcentrum-verksamhet (ex. satellitortsutbildning, tentamensservice)
- Arbetsgivare i behov av kompetens och bemanning
- Medborgare som är i behov av kompetenshöjande insatser inom nuvarande yrke eller yrkesväxling.

Viktiga styrdokument och planer

- Skollagen
- Läroplanen
- Kommunallagen
- Bosättningslagen
- Massflyktsdirektivet
- Folkbildningsrådets styrdokument
- Europeiska principer och riktlinjer för lokal och öppen fritids- och ungdomsverksamhet

Verksamhetens viktigaste processer

- Utbildning (ålder 16-67 år)
- Arbetsmarknadsinsatser
- Ungdomsverksamhet (ålder 13-25)
- Mottagande- och etablering
- Främja fullföljd utbildning och ökad skolnärvaro
- Systematiskt kvalitetsarbete och kvalitetssäkring av våra verksamheter
- Överenskommelser och samverkan med andra samhällsaktörer
- Vägledning

Verksamhetens resultat

- Ekonomi i balans
- Elevresultat
- Behörig personal

Verksamhetens nyckeltal

- Elevresultat och jämförelser med nationell statistik
- Länstal från Migrationsverket
- Antal elever/deltagare/besökare
- Söktryck
- Behörig personal
- Avbrottsfrekvens
- Nöjdhetsindex
- Antal praoelever
- Antal niondeklassare som fått stöd i gymnasievalsprocess

Omvärldstrender och deras konsekvenser för verksamheten

- Ökat behov av utbildning vid omställning pga. ex. arbetslöshet och yrkesväxling
- Sämre ekonomiskt läge påverkar våra deltagare.
- Förändring av asylpolitik leder till färre deltagare

Verksamhetens största risker och utmaningar

- Kompetensförsörjning och bemanning
- Väldimensionerat utbildningsutbud som är hållbart över tid och har förutsättningar för en agil organisation
- Ökad psykisk ohälsa, drog- och alkoholkonsumtion och utanförskap bland ungdomar
- Osäkerhet kring nya regeringens finansiering av folkhögskolor.

Verksamhetens arbete för hållbarhet

- Agenda 2030 genomförar verksamheterna
- Tydliggörande av ungdomsperspektiv
- Hållbart arbetsliv

1.1.1 Vuxenutbildning

Betänkandet SOU 2024:16 *Växla yrke som vuxen – en reformerad vuxenutbildning och en ny yrkesskola för vuxna* presenterar en rad förslag till förändring som kommer ha betydelse för perioden 2025-2027. De flesta förslag till förordnings- och skollagsändringar kan komma att träda i kraft redan 2026 vilket kommer påverka avdelningens verksamhet såväl uppdragsmässigt som ekonomiskt.

Vuxenutbildningens budget är till hälften uppbyggd av statsbidrag. Statsbidragen riktar sig till olika insatser primärt inom regionalt yrkesvux och merparten av bidragen kräver medfinansiering. Egen finansiering parallellt med statsbidrag är en förutsättning för att Vuxenutbildningen ska kunna bedriva verksamhet. Statsbidragens omfattning varierar och hänger ofta samman med behovet på arbetsmarknaden. Besked om statsbidrag inför kommande budgetår ges ofta sent vilket påverkar planeringsförutsättningarna. Inför 2025 har Skolverket förvarnat kommunerna om tilldelningsbeslut kan komma så sent som i augusti 2024 vilket försvårar planeringsarbetet. Statsbidragstilldelningen kommer även vara avhängig om kommunen tagit hänsyn till de regionala planeringsunderlagen för Gotlands län.¹

Elevvolymerna inom svenska för invandrare (sfi) är fortsatt höga och en ny elevgrupp som tillkommit är ukrainare. Finansieringen för denna målgrupp inför 2025 är i skrivande stund oklar och hänger ihop med massflyktsdirektivet.

Utifrån ö-perspektivet är lärcentrum-verksamheten inom avdelningen en allt viktigare del. Att möjliggöra för gotlänningar att studera på yrkeshögskola samt universitets- och högskolestudier utan att flytta till fastlandet genom att erbjuda decentraliserad eller satellitortsutbildning på Gotland tillgängliggörs utbildning som kommer vara av största vikt för arbetsgivarna på ön.

Utifrån nulägeskarta och kommande utmaningar ser förvaltningen följande behov inom vuxenutbildningen.

Yrkesvux

Utifrån de tidigare nämnde planeringsunderlagen från Skolverket har i stort sett alla branscher/yrkesområden behov av yrkesutbildade på gymnasial nivå (se tabell nedan. Observera att elevsiffrorna är från 2022 är uträkande enligt Skolverkets definition²). Områden där platserna dessutom bör öka är inom bygg och anläggning, industriteknik, naturbruk samt VVS- och fastighet. Samtliga utbildningar där vuxenutbildningen behöver starta nya /utöka antalet platser är dyra utbildningar men utifrån ett kompetensförsörjningsperspektiv viktiga för Gotlands fortsatta utveckling.

¹ Planeringsunderlag för gymnasial utbildning Gotlands län <https://www.skolverket.se/getFile?file=11998>

² För elever som har läst inom komvux på gymnasial nivå mot en yrkesinriktning gäller att eleven ska ha läst minst 400 verksamhetspoäng yrkeskurser i en sådan kombination som motsvarar innehåller på yrkesprogrammen i gymnasieskolan. <https://www.skolverket.se/getFile?file=11998>

Tabell. Skolverkets bedömning av utbildningsutbudet för yrkesområden inom komvux i länet.

Yrkesområden	Antal elever 2022	Förändringsriktning
Barn och fritid	79	↓
Bygg och anläggning	2	↑
El och energi	12	↑
Fordon och transport	23	→
Försäljning och service	1	→
Frisör och stylist ^a	37	→
Hotell och turism	1	→
Industri teknik	18	↑
Naturbruk	13	↑
Restaurang och livsmedel	10	→
VVS och fastighet	2	↑
Vård och omsorg	222	→

Hänsyn bör även tas till att ungdomsgymnasiet idag inte kan tillgodose transportbranschen med kompetens utan här har vuxenutbildningen de senaste åren utbildat yrkeschaufförer. Vuxenutbildningen har i dagsläget inte något ramavtal gällande yrkesförarutbildning men har för avsikt att göra en ny upphandling. Inom persontransporter (bussförarutbildning) bedrivs under 2024 en utbildning i egen regi. En annan utmaning som Gotland har gällande yrkesutbildningar är att elevvolymerna är relativt små vilket innebär att vissa utbildningar blir dyra.

För att kunna följa Skolverkets rekommendationer behövs ett ramtillskott i annat fall kommer avdelningen tvingas att prioritera bort viktiga utbildningsinsatser som har stor betydelse för kompetensförsörjningen.

Svenska för invandrare SFI, vuxenutbildningen

Vuxenutbildningen märker en fortsatt tillströmning av elever som behöver studera svenska för invandrare och förbättra sina språkkunskaper. Det finns olika anledningar till ökningen av elever, försämring av arbetsmarknaden, ökade språkrav från arbetsgivare, kärleks- och nära anhörig inflyttning invandring, fler studenter som studerar vid Campus Gotland, fler elever studerar halvtid för att kunna kombinera med till exempel arbete, samt fler kortutbildade.

Det krävs kraftfulla åtgärder som innebär ytterligare samverkan med exempelvis arbetsliv- och etablering, Arbetsförmedlingen samt arbetsgivare för att den allra mest kortutbildade och resurskrävande elevgruppen ska kunna etableras på arbetsmarknaden. I dagsläget har inte Vuxenutbildningen resurser för detta utan finansierar ofta denna typ av verksamhet med tillfälliga projektmedel vilket inte blir vare sig hållbart eller effektivt.

Det bör även tilläggas att sfi som helhet är underfinansierat det vill säga den verksamhet som bedrivs bär inte sina egna kostnader. Under de senaste åren har elevgruppen ökat, ersättning från migrationsverket minskat och kraven från lagstiftarna ökat.

Konsekvens om ramförstärkning ej kan ges är att genomströmning riskerar förbli och det hämmar en snabbare väg till minskad arbetslöshet och en bättre matchning på arbetsmarknaden.

Lärcentrum, vuxenutbildningen

Lärcentrumverksamheten mot högre utbildning är ofinansierad förutom trots att det är av högsta relevans för Gotland att kunna erbjuda utbildningsalternativ utan att behöva flytta till fastlandet för att studera. Uppsala universitet Campus Gotland har till exempel valt att lägga ned socionom-utbildningen trots att det finns ett stort behov hos Region Gotland. Under 2024 kommer det att starta en satellitortsutbildning i samarbete med Högskolan i Gävle. Det pågår även planering för att utarbeta fler samarbeten med andra lärosäten bland annat inom de lärarutbildningar som Campus Gotland inte erbjuder. Att vara satellitort åt ett lärosäte innebär inte någon intäkt utan endast kostnader. Det utgår således ingen ersättning från det lärosäte som lärcentrum samverkar med.

För att kunna fortsätta med utvecklingen av lärcentrum mot högre utbildning behövs en ramförstärkning.

1.1.2 Folkhögskolan

Folkhögskolan erbjuder en utbildningsform för vuxna över 18 år, men kan göra undantag när studerande av olika skäl inte kunnat fullfölja sina gymnasiestudier. Folkhögskolans allmänna kurs öppnar möjligheter för att höja den allmänna utbildningsnivån på Gotland och ge möjlighet för fler att nå högskola. De senaste åren har behoven av stöd och särskild anpassning ökat bland de studerande på Allmän linjens grund eller gymnasienivå, andelen deltagare med psykisk ohälsa har ökat markant.

Utifrån nulägeskartan ser vi följande framgångsfaktorer och utmaningar.

Folkhögskolan behöver skapa en mer flexibel organisation för att ta emot möjliga deltagare kontinuerligt. En ”sluss” som skapar bästa möjliga förutsättning att påbörja sina studier. Vi vill även ha en Gaming och Skapande inriktning som metod.

En framgångsfaktor är utbildningsplatserna på Allmän linje Enter för studerande med särskilda behov inom autismspektrumet. Utmaningen är dock att platserna är för få och kraftigt översökta.

It utrustning för personal och deltagare är kraftigt eftersatt. Även kompetenshöjande insatser kommer att behövas.

Lokalerna i Hemse står inför stort behov av inre renovering av internatrum, golvbyten, lysrörsarmaturbyten. Detta ombesörjer Folkhögskolan direkt och inte via TKF. Vi har även behov av ett kök och matsal uppe i Fårösund.

Yrkesutbildningar och specialutbildningar

Folkhögskolan är en medveten aktör i närsamhället och erbjuder eftergymnasiala yrkesutbildningar som har stor efterfrågan i det gotländska samhället och branscher som är verksamma på ön. Socialpedagogutbildningen spelar en betydande roll i försörjningen i en rad av regionens verksamheter. Filmutbildningarna förser branschen med en rad yrkeskompetenser såväl på Gotland som på fastlandet och gör det attraktivt att förlägga inspelningar på Gotland. Folkhögskolan har en viktig roll i regional utveckling på ön inte

enbart genom kvalificerade yrkesutbildningar utan bidrar till att studerande från hela landet flyttar till Gotland för studier och en del stannar kvar efter sin utbildning.

Eftersom staten inte längre finansierar bristyrkesutbildningar på folkhögskolan har inte några utbildningar mot vård och omsorg kunnat erbjudas under 2023.

Folkhögskolans estetiska utbildningar förbereder individer för högre utbildning inom en rad kulturella områden vilka utgör en snabbt växande bransch med en mycket stark tillväxt inte minst på exportsidan, därutöver bidrar dessa utbildningar till att fler få ta del av kultur i närsamhället, Hemse, Fårösund och hela Gotland.

1.1.3 Ungdomsavdelningen

Enligt GVN:s reglemente så ansvarar nämnden för ungdomsverksamhet inom kultur- och fritidsområdet. Ungdomsavdelningen ska erbjuda ungdomar en meningsfull och utvecklande fritid samt verka för demokrati och ungdomsinflytande.

Avdelningen har flera verksamheter runt om på ön - I Visby finns Puma ungdomsgård och Fenix Ungkulturhus. Dessutom finns ungdomsgårdar i Klintehamn, Hemse, Slite, Fårösund, Roma samt en online verksamhet. Under 2022 startades i Follingbo en mötesplats för motorburen ungdom. Det finns även en fältgrupp som syns i offentliga miljöer under främst fredag och lördagskvällar. Avdelningen har också ett skoluppdrag där fritidsledare bistår med att främja närvaro i skolor. Målgrupp för avdelningen är ungdomar mellan 13-19 år och på Fenix ungdulturhus finns ytterligare en målgrupp, 16-25år.

Det finns ett förslag om att Fenix Ungkulturhus organisatoriskt ska flyttas till avdelningen Kultur och fritid inom regionsstyrelseförvaltningen från den 1 januari 2025. Gymnasie- och vuxenutbildningen tog i december beslut om att en ny ungdomsgård ska starta i Norra Visby. Om budget för Fenix motsvarande 2,5 mkr medföljer vid överflyttning till annan förvaltning kommer hela ungdomsavdelningen påverkas och det blir svårt eller omöjligt att starta en ny ungdomsgård utifrån ekonomiska begränsningar som en minskad budgetram innebär.

Det finns en oro inom flera områden kopplade till ungdomar- till exempel inom ANDTS (alkohol, narkotika, droger, tobak, spel om pengar), ensamhet, icke fullföljd utbildning, psykisk och fysisk ohälsa samt identitetssökande och integration. Till detta märks även en mer negativ attityd och bristande respekt mot vuxenvärlden och olikheter samt en risk för kriminalitet bland ungdomar. Inom dessa områden är ungdomsavdelningen med fritidsledarnas socialpedagogiska kompetens mycket viktiga i det förebyggande arbetet.

Lågkonjunktur, det ekonomiska läget i världen och familjers möjligheter att betala för fritidsaktiviteter ökar behovet av främjande och meningsfulla fritidsaktiviteter utan kostnad. Av den anledningen är det extra viktigt att ungdomsavdelningen erbjuder en bred och aktiv verksamhet utifrån ungdomars behov och önskemål. Det läggs extra fokus på att främja psykisk och fysisk hälsa via aktiviteter kopplade till rörelse.

Ungdomsavdelningen fortsätter sitt arbete med att främja närvaro bland elever i främst grundskolan. En ansökan till europeiska socialfonden har lämnats in utifrån att arbetet med att främja närvaro i skolan behöva stärkas och utökas till att omfatta fler skolor och skolformer.

Det finns ett stort behov av att fritidsledare syns och verkar i offentliga miljöer. Avdelningen har en fältgrupp som arbetar där ungdomar befinner sig på dagtid, kvällstid och nätter. Under högtider, högsäsong och i semestertider behöver avdelningen stärka upp fältverksamheten med flera team. Det är ett kostsamt men värdefullt arbete när trygga vuxna finns i miljöer där ungdomar är.

Det är en stor utmaning att rekrytera och behålla fritidsledare med ett arbete som innebär tjänstgöring flera kvällar i veckan. De fritidsledare som väljer att avsluta sin tjänst inom avdelningen har sökt sig till arbeten som innebär tjänstgöring dagtid. Även löneläget gör att fritidsledare söker andra tjänster.

1.1.4 Arbetsliv och etablering

Avdelningens uppdrag inom områdena arbetsmarknad och sysselsättning, studie- och yrkesvägledning samt flyktingmottagning är samtliga breda och rörliga områden. Delar av uppdraget styrs via statliga myndigheters regleringsbrev och insatser och andra av mer regional nära satsningar och behov av utveckling. Avdelningen samverkar förutom inom den egna förvaltningen nära med Socialförvaltningen, Hälsojukvårdsförvaltningen, FINSAM, Arbetsförmedlingen, Migrationsverket, alla arbetsgivare på Gotland (både inom Region Gotland och i näringslivet) och ideella föreningar.

Avdelningens insatser kräver en flexibilitet och agilt agerande för att göra rätt aktiviteter utifrån behov.

De utmaningar som finns framåt går i linje med de nämndmål som är uppsatta.

Etablering av unga som varken arbetar eller studerar

Avdelningen har ansvar för det kommunala aktivitetsansvaret, dvs kommunens lagstadgade uppdrag att följa upp vad samtliga 16- 20 åringar sysselsätter sig med som ej är inskrivna på gymnasiet eller som gått ut gymnasiet med ofullständiga betyg och erbjuda dem lotsande insatser mot studier och/eller arbete. Varje år är det cirka 300 unga inom denna målgrupp som berörs av KAA, av dessa är cirka 70-100 aktiva i insats och stöd av coach.

Vidare har avdelningen numera fått uppdrag att informera och ge stöd till hela den unga vuxna gruppen 16-29 år med syfte att i denna grupp skall nå egen försörjning via arbete eller studier. Detta arbete kräver nya arbetsmetoder och insatser. Enligt siffror från MUCF är det 688 unga mellan 16-29 som varken arbetar eller studerar.³

Avdelningen kommer att behöva göra olika riktade uppsökande insatser för att nå dem då de ofta ej har någon kontakt med myndigheter eller offentliga aktörer i större utsträckning, erbjuda rätt form av aktiviteter och stöd samt ha samarbeten med olika aktörer för att skapa en hållbar situation för målgruppen.

Etablering av nyanlända

Avdelningen har uppdrag att erbjuda mottagande av nyanlända, både kvotflyktingar och flyktingar enligt massflyktingdirektivet. Att etablera sig i ett nytt land kräver stöd och avdelningen kan i sin analys göra bedömningen att det är flera som har stora svårigheter att integreras i samhället. En viktig faktor är att snabbt få möjlighet till kontakt med arbetslivet och genom detta lära sig både språk och arbetsplatskulturen i Sverige. Här behövs ny metodik för att koppla ihop resurs och behov av kompetens i den gotländska arbetsmarknaden. Det finns redan pågående insatser men en utveckling av insatser som ger

³ [Statistik om unga som varken arbetar eller studerar | MUCF](#)

snabbare vägar ut i arbetslivet och detta behöver ske i nära samverkan med Arbetsförmedlingens insatser.

Samverkan skola – arbetsliv

Ett viktigt målområde för förvaltningen är i genomströmningen av elever genom grundskola till gymnasiet och vidare ut i vuxen- och arbetslivet. Det är viktigt med samverkan mellan skola och arbetsliv viktigt för att skapa en tydlig koppling kring varför utbildning för eleven är viktig, vilken väg eleven vill ta för framtida yrkesval och möjligheten att göra väl underbyggda val som är grundade dels på självinsikt och kunskap om arbetsmarknaden. Detta arbete utgör också en viktig grund i kompetensförsörjningen hos såväl näringsliv som offentlig sektor. Att öka med samverkan mellan skola och arbetsliv skulle enligt avdelningens bedömning gynna gymnasievalsprocessen och vägen vidare mot arbetslivet för eleverna i den gotländska skolan.

1.1.5 Wisbygymnasiet

Del 1 – Dimensionering

Bakgrund

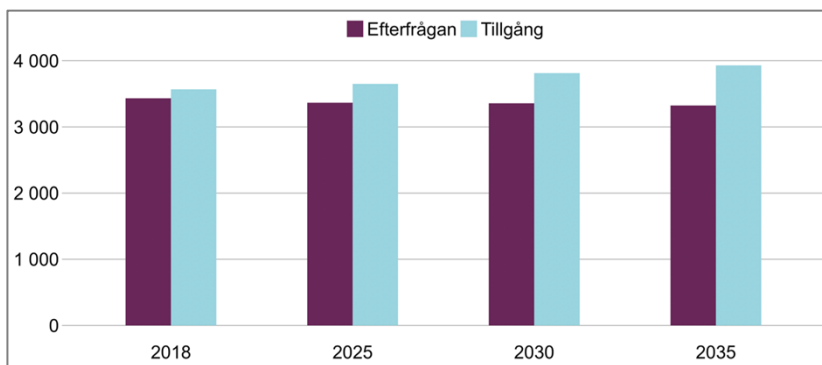
För att öka det tillgängliga utbudet av utbildning på gymnasial nivå, underlätta ungdomars etablering på arbetsmarknaden och förbättra kompetensförsörjningen till välfärd och näringsliv ska från år 2025 såväl elevernas efterfrågan som arbetsmarknadens behov ha betydelse vid planering och dimensionering av vissa utbildningar inom gymnasieskolan. Skolverket har tagit fram regionala planeringsunderlag för huvudmannen att utgå från vid dimensioneringen. Rekommendationen bygger bland annat på Statistiska centralbyråns (SCB) bedömning hur tillgång och efterfrågan på gymnasialt utbildade på Gotland väntas utvecklas på sikt. År 2035 väntas det vara brist på utbildade inom bygg, el-, automations-, dator- och kommunikationsteknik, fordon, VVS, drift, underhåll, energiteknik samt vård och omsorg. Bristen väntas bli särskilt stor på utbildade inom industriteknik, naturbruk och vård- och omsorg.

Utbildningsgrupp ¹¹	Prognos	
	Gotlands län	Prognos riket
Barn- och fritidsutbildning	●	●
Byggutbildning	●	●
El-, automations-, dator- och kommunikationsteknisk utbildning	●	●
Fordonsutbildning	●	●
Handels- och administrationsutbildning ¹²	●	●
Industriteknisk utbildning	●	●
Naturbruksutbildning	●	●
Restaurang- och livsmedelsutbildning	●	●
Transportutbildning	●	●
VVS-utbildning samt utbildning inom drift, underhåll och energiteknik	●	●
Vård- och omsorgsutbildning	●	●

● Överskott ● Balans ● Brist ● Varierat arbetsmarknadsläge

Tabell. Arbetsmarknadsläget år 2035.

Tillgången på arbetskraft med högskoleförberedande utbildning som högsta utbildningsnivå överstiger i dag efterfrågan både på Gotland och riket i stort. SCB bedömer att skillnaden mellan tillgång och efterfrågan kommer att öka fram till år 2035. Det betyder att det finns en risk för överskott av personer med högskoleförberedande utbildning på arbetsmarknaden.

Figur. Tillgång och efterfrågan på personer med högskoleförberedande utbildning som högsta utbildningsnivå i länet.

Skolverket rekommenderar därför att utbildningsplatserna på Gotland omdisponeras från högskoleförberedande program till yrkesprogram. Skolverket anser att andelen erbjudna platser bör öka för sju yrkesprogram. Dessa är

- bygg- och anläggningsprogrammet
- el- och energiprogrammet
- fordons- och transportprogrammet
- industritekniska programmet
- naturbruksprogrammet
- VVS- och fastighetsprogrammet
- vård- och omsorgsprogrammet

Skolverket anser samtidigt att andelen erbjudna platser bör minska på följande högskoleförberedande program

- estetiska programmet
- naturvetenskapsprogrammet
- samhällsvetenskapsprogrammet
- teknikprogrammet

Nationellt program	Andel erbjudna platser läsåret 2023/24 ⁶	Skolverkets bedömning andel platser	Förändringsriktning
Yrkesprogram totalt	43 %	50 %	↑
Barn- och fritidsprogrammet	5 %	5 %	→
Bygg- och anläggningsprogrammet	4 %	5 %	↑
El- och energiprogrammet	5 %	6 %	↑
Fordons- och transportprogrammet	4 %	5 %	↑
Försäljnings- och serviceprogrammet	4 %	3 %	↓
Frisör- och stylistprogrammet ⁷	4 %	2 %	↓
Hotell- och turismprogrammet	3 %	1 %	↓
Industritekniska programmet	0 %	3 %	↑
Naturbruksprogrammet	6 %	7 %	↑
Restaurang- och livsmedelsprogrammet	5 %	5 %	→
VVS- och fastighetsprogrammet	2 %	4 %	↑
Vård- och omsorgsprogrammet	3 %	4 %	↑
Högskoleförberedande program totalt	57 %	50 %	↓
Ekonomiprogrammet	11 %	11 %	→
Estetiska programmet	7 %	5 %	↓
Humanistiska programmet	2 %	2 %	→
Naturvetenskapsprogrammet	11 %	9 %	↓
Samhällsvetenskapsprogrammet	17 %	15 %	↓
Teknikprogrammet	10 %	8 %	↓

Tabell. Skolverkets bedömning av utbildningsutbudet för nationella program i gymnasieskolan i länet.

Planering

För att säkerställa ett kostnadseffektivt och anpassat utbildningsutbud utifrån efterfrågan och behov ska kommuner genom avtal med minst två andra kommuner samverka om planering, dimensionering och erbjudande av utbildning. På grund av ö-läget är Gotland undantagen kravet om sådan samverkan. Att följa Skolverkets rekommendation kommer därför innebära att antalet utbildningsplatser på flera utbildningar kommer behöva justeras. Vid minskad såväl som utökad organisation uppstår en trappstegseffekt, där skolan riskerar stå med tomma platser och därför hamna under de ekonomiska brytpunkterna. Det innebär att kostnaden per elev på flera program kommer att stiga, vilket påverkar storleken på grundbeloppen.

Att erbjuda fler utbildningsplatser på till exempel bygg-och anläggningsprogrammet samt el- och energiprogrammet innebär förändrade lokalförutsättningar. En nyetablering och uppstart av ett helt nytt yrkesprogram såsom industriprogrammet kräver jämte lokalkostnader även en etableringskostnad för material, maskiner och inventarier. Den av nämnden fastställda långsiktiga investeringsprognosen för lokaler 2024-2033 beskriver de kommande behoven för Wisbygymnasiet. Med anledning av dimensioneringsrekommendationerna kan emellertid prognosen komma att förändras.

Del 2 – Genomströmning och mående

Inledning

Gymnasieskolans uppdrag är att förmedla kunskaper och värden, främja elevernas personliga och sociala utveckling, förbereda eleverna för arbetslivet samt att vara aktiva kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och samhällsmedborgare.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har beslutat om två mål som direkt berör gymnasieskolan:

1. Andelen elever inom den kommunala gymnasieskolan med examen inom 4 år ska öka årligen och med minst 5 procentenheter till 2027.
2. Andelen elever inom den kommunala gymnasieskolan som i elevenkäten svarar ”bra” eller ”mycket bra” på frågan ”Hur mår du rent allmänt?”, ska öka årligen och med minst 4 procentenheter till 2027.

Utifrån uppdraget, Wisbygymnasiets nulägeskarta samt Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens mål, har utmaningar och behov identifierats, som kräver särskilda insatser och resurser.

Bakgrund

En gymnasieexamen är den enskilt viktigaste faktorn för att komma in på arbetsmarknaden, och är minst lika viktigt för möjligheterna att vara kvar på arbetsmarknaden. Det är en signifikant skillnad i hur stor andel av de med avslutad gymnasieutbildning respektive de med ofullständig utbildning, som är arbetslösa. Utbildningsnivån påverkar även flyttmönster och rörlighet på arbetsmarknaden. Personer utan gymnasieutbildning bor i större utsträckning kvar i samma län och arbetar i samma yrkeskategori än personer som har minst gymnasial utbildning. Många med en ofullständig gymnasieutbildning har ägnat tre år åt att studera på gymnasiet, vilket är ett nederlag för såväl individ som skola. Sedan 2015 har andelen elever på Wisbygymnasiet som erhållit gymnasieexamen inom fyra år varit ca 70 procent, vilket är i paritet med riket⁴.

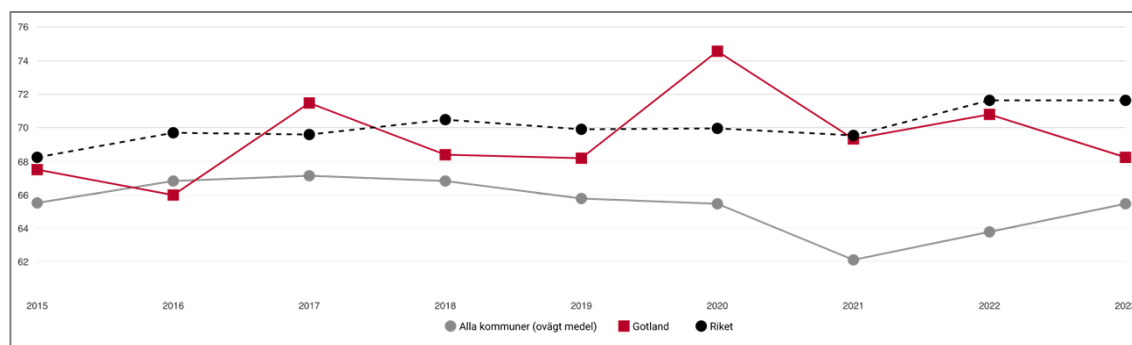

Diagram. Gymnasieelever med examen inom 4 år, kommunala skolor, andel (%).

Den psykiska ohälsan bland ungdomar är hög och tilltagande. Enligt nationell statistik från Folkhälsomyndigheten finns högst andel individer med psykiska besvär bland tonåringar och unga vuxna, en andel som ökat under 2000-talet. Denna trend märks även på Wisbygymnasiet, där endast 66 procent av eleverna svarar att de mår ”bra” eller ”mycket bra” på elevenkätens fråga ”Hur mår du rent allmänt?”. I Region Gotlands rapport ”Hur mår ungdomar på Gotland?” som publicerades 2021, där elever från årskurs 7 till

⁴ Statistik från Öppna jämförelser, Kolada.

gymnasiets årskurs 3 fick svara på frågor om sitt mående, angav 65 procent att de mådde bra. Som en konsekvens av elevers dåliga mående har den problematiska skolfrånvaron ökat. På Wisbygymnasiet är den genomsnittliga elevfrånvaron i genomsnitt ca 15 procent, vilket påverkar elevernas studieresultat och förutsättningar att fullfölja gymnasiet.

En elevgrupp som möter särskilt stora utmaningar för att nå gymnasieexamen är de med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF), det vill säga adhd, autism, Tourettes syndrom och språkstörning. Statistik från Socialstyrelsen och SCB visar att av de elever som inte når gymnasiebehörighet har mer än en fjärdedel NPF-diagnos. En stor andel elever med NPF har haft någon form av anpassad studiegång under sin skoltid⁵ och för många är omfattande stödinsatser en förutsättning för att fullfölja gymnasiet.

För att stärka elevernas fysiska, psykiska och sociala välbefinnande krävs ett förebyggande och hälsofrämjande elevhälsoarbete. Genom ett proaktivt arbete kan förutsättningar för förbättrad hälsa hos eleverna skapas, vilket påverkar såväl mående som möjligheten till lärande⁶. Studier visar att reaktiva stödinsatser som riktas mot kortsiktiga resultat och prestationer riskerar att leda till att andra mål hamnar i skymundan⁷. Det är därför viktigt att tillräckligt med resurser skjuts till för att skolan ska kunna arbeta förebyggande och långsiktigt. Med en ökad andel elever i behov av stöd krävs en förstärkning av resurser för att nå uppsatta mål.

Planering

Skolmyndigheterna har identifierat framgångsfaktorer i arbetet med att säkerställa att elever fullföljer gymnasiet. Bland dessa återfinns relationell kompetens, pedagogiskt ledarskap, uppföljning och kontroll, hälsofrämjande insatser, anpassningar och stöd samt samverkan mellan olika verksamheter. I Wisbygymnasiets aktivitetsplan beskrivs ett flertal aktiviteter som utifrån dessa områden syftar till att öka genomströmningen samt bidra till ett ökat välmående hos eleverna. Dessa insatser är dock inte tillräckliga för att säkerställa att Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens mål fram till 2027 uppfylls. För att andelen elever med gymnasieexamen inom fyra år ska öka tillika andelen elever som upplever ett positivt mående, behöver de studie- och hälsofrämjande insatserna förstärkas.

Wisbygymnasiets drygt 1600 elever är fördelade på fem rektorsområden med var sitt elevhälsosteam, som ansvarar för skolans medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsosteamerna ska främst arbeta förebyggande och hälsofrämjande samt, i samverkan med lärare och övrig personal, skapa en positiv lärandemiljö samt undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. För att tillskapa ändamålsenliga elevhälsosteam utifrån nya förutsättningar behöver varje rektor förfoga över 1,0 specialpedagogresurs och 1,0 kuratorsresurs. För avdelningen innebär det en förstärkning motsvarande tre specialpedagoger och två kuratorer. Med tidiga insatser på för- och grundskolan bedöms denna resurs på sikt kunna reduceras.

⁵ Rätten till utbildning (2023). *Statistik – Hur klarar sig NPF-elever i Svensk skola?* <https://www.rattentillutbildning.se/statistik/> [240222]

⁶ Skolinspektionen (2015). *Elevhälsa. Elevers behov och skolans insatser.* <https://www.skolinspektionen.se/globalassets/02-beslut-rapporter-stat/granskningsrapporter/tkg/2015/elevhalsa/elevhalsa.pdf> [240222]

⁷ Specialpedagogiska skolmyndigheten (2023). *Gymnasieelevers erfarenheter av särskilt stöd: berättelser om utanförskap och tillhörighet.* <https://www.spsm.se/kompetensutveckling/forskning/aktuellt-om-forskning/nyheter/forskningsutblick-gymnasieelevers-erfarenheter-av-sarskilt-stod-berattelser-om-utanforskap-och-tillhorighet/> [240223]

1.2 Bedömning av balans mellan uppdrag, mål och resurser 2025–2027

Förändringstakten inom nämndens ansvarområde är fortsatt hög med flera statliga reformer som påverkar verksamheten. Det handlar dels om satsningar på vuxenutbildningar och folkhögskola, dels om omfattande reformer inom gymnasieskolan och vuxenutbildningen, men även förändringar inom den statliga arbetsmarknadspolitiken och dess påverkan på kommuner och Arbetsförmedlingen. Dessutom pågår utvecklingsarbeten med att förbättra samverkan mellan förvaltningar inom Region Gotland samt andra aktörer för att fler gotlänningar ska komma i arbete eller studier

Andra avgörande utmaningar är hur nämnden ska kunna hantera de demografiska förändringarna med fler elever samtidigt med färre medborgare i arbetsför ålder och ett mer osäkert ekonomiskt läge för Region Gotland.

För att lösa utmaningarna med att dels möta behoven av att försörja den gotländska arbetsmarknaden med kompetens och behoven av att ge fler gotlänningar utbildning och sysselsättning krävs en fortsatt utveckling av samverkan mellan nämnder, förvaltningar, dels externa aktörer.

Statsbidragen är en betydande del av nämndens omslutning, nästan 15 procent av omslutningen täcks av statsbidrag. En ökad riktad statlig resurstilldelning medför på längre sikt ett ökat beroende av riktade statsbidrag.

Sammanfattningsvis antas uppdragen för nämnden öka då dels utmaningarna till att matcha arbetsökande med arbetsmarknadens behov av kompetens dels att etablering av nyanlända gotlänningar fortsatt kommer att vara en utmaning vilket även innebär utvecklingsbehov inom gymnasieskolan, vuxenutbildningen och folkhögskolan.

Nämndens resultat

Nämnden uppvisar för helåret 2023 ett negativt resultat på 232 000 kronor.

Nettokostnaden har för året ökat med 28,5 miljoner kronor och motsvarar 8,5 procent.

Kriget i Ukraina gör att nämndens verksamheter tar emot flyktingar och att kostnader har stigit.

Ökningstakten för de egna kostnaderna är 4,3 procent och intäkterna har minskat med 1,1 procent. Under 2023 har statsbidragen totalt minskat med 16,6 miljoner kronor.

I den kommunala gymnasieskolan blev det 17 elever fler än vad som budgeterats för. Fler antal elever och interna ersättningar medför ett negativt resultat på 2,1 miljoner kronor i resursfördelningen. De interkommunala utbetalningarna och ersättningarna till fristående huvudman gör ett negativt resultat på 174 000 kronor.

Gotlands folkhögskola uppvisar den största enskilda avvikelserna som verksamhet med ett negativt resultat på drygt 4,5 miljoner kronor. Resultatet kan förklaras utifrån att statsbidragen minskat med 3,5 miljoner kronor under 2023 och att organisationen inte hunnit anpassats fullt ut till minskningen.

Måluppfyllelsen är god

Den samlade bedömningen av måluppfyllelsen är att nämnden i hög utsträckning bidrar till måluppfyllelse beskrivna i koncernstyrkortet.

Studieresultaten på gymnasiet har under det senaste året minskat något. Den genomsnittliga betygspoängen har minskat från 14,9 (2022) till 14,6 (2023). Det är en minskning på både

högskoleförberedande program och yrkesprogram Minskningen är störst för elever på de högskoleförberedande programmen. Kvinnorna har högre resultat än männen.

Andelen gymnasieelever med examen inom 4 år (kommunala skolor) har minskat med 2,6 procentenheter från 70,8 procent år 2022 till 68,2 procent år 2023. Motsvarande andel i riket är 71,6 procent år 2023. Fortfarande är genomströmningen högre bland kvinnorna, avståndet mellan könen har ökat mellan 2022 och 2023.

2. Mål

2.1 Beslutade mål

Nedan mål beslutades under regionfullmäktiges sammanträde i juni 2023⁸ och gäller från och med verksamhetsåret 2024. De tre första målen gäller för alla nämnder och de efterföljande målen är nämndens egna fastställda mål.

Mål

Andelen medarbetare inom Region Gotland som kan rekommendera sin arbetsplats till andra ska årligen förbättras

Region Gotlands koldioxidutsläpp ska minska årligen. Under perioden 2024- 2027 ska den genomsnittliga minskningen uppgå till 15 procent per år

Öka antalet invånare i ålder 20-64 med minst 1 000 till mandatperiodens slut

Andelen elever inom den kommunala gymnasieskolan med examen inom 4 år ska öka årligen och med minst 5 procentenheter till 2027

Andelen elever inom den kommunala gymnasieskolan som i elevenkäten svarar "mycket bra" eller "bra" på frågan "Hur mår du rent allmänt", ska öka årligen och med minst 4 procentenheter till 2027

Andelen invånare 16–29 år som varken arbetar eller studerar ska minska årligen och med minst 1 procentenhet till 2027

Andelen invånare 25–64 år med gymnasial utbildning ska öka årligen och med minst 2 procentenheter till 2027

Andelen utrikesfödda 20-64 år med egen försörjning ska öka årligen och med minst 2 procentenheter till 2027

2.2 Revidering av befintliga mål

Kommer ej att revideras

2.3 Förslag till nya mål

Inga nya mål under planperioden

3. Behov och prioriteringar av resurser 2025–2027

3.1 Inledning, behov prioriteringar

Det ekonomiska läget för regionen⁹ inför 2025- 2027 är uttryckt som – regioner och kommuner befinner sig i ett exceptionellt ekonomiskt läge med hög inflation och kraftigt höjda pensionskostnader, även om inflationen sjunker så kommer de högre nivåerna på priser och inflation att bestå, vilket medför en urholkad köpkraft. Realt sett bedöms skatteunderlaget minska med 0,5 procent för 2024 jämfört med 2023

Regionens budgeterade resultat för 2024 är minus 127 miljoner kronor. För att det inte ska bli ett ännu större underskott krävs att nämndernas budgetar inte överskrids. I resultatplanen beräknas resultatet för 2025 landa på ett positivt resultat på 86 miljoner

⁸ RF § 98

⁹ Källa: Anvisning strategisk plan och budget 2024–2026

kronor och för 2026 på 128 miljoner kronor. I prognoserna framåt finns en del osäkerheter som exempelvis inflationens utveckling. Nämndernas förmåga att anpassa verksamheten till den beslutade budgeten 2024 blir avgörande för den ekonomiska ställningen 2025 och framåt.

Regiondirektören har fått i uppdrag att ta fram förslag för att genomföra en effektivisering på motsvarande en procent i snitt per år från 2025, detta är inte inräknat i plankalkylerna. Om effektiviseringar kan genomföras är den ekonomiska situationen framåt mer gynnsam.

3.1.1 Vuxenutbildningen

Utifrån de behov och kommande utmaningar som beskrivs i det tidigare avsnittet om nulägesanalysen behöver vuxenutbildningen budgetmässigt förstärkas. Nedan tabell sammanfattar de äskanden som vuxenutbildningen gör för budgetåret 2025.

Prio	Kategori	Belopp, tkr
1	Ykesvux	2 000
2	Förstärkning sfi	1 200
3	Lärcentrum högre utbildning	800
Summa		4 000

Prio, avser prioritetsordning, där värdet 1 har högsta prioritet, värdet 2 har medel, och värdet 3 har lägsta prioritet

Vuxenutbildningen avser att begära ramförstärkning med 4 000 000 kronor

3.1.2 Folkhögskolan

Reguljära utbildningar, folkhögskolan

Utifrån de behov och kommande utmaningar som beskrivs i det tidigare avsnittet om nulägesanalysen behöver folkhögskolan budgetmässigt förstärkas enligt följande tabell.

Prio	Kategori	Belopp, tkr
1	Verksamhetssluss med Gamingutrustning	850
2	Utökning av Enter till två klasser	1 000
Summa		1 850

Prio, avser prioritetsordning, där värdet 1 har högsta prioritet, värdet 2 har medel, och värdet 3 har lägsta prioritet

Folkhögskolans äskande till Verksamhetssluss samtidigt som vi tänker söka ESF medel är följande. ESF bekostar inte den dyra Gaming-utrustningen. Övriga medel säkerställer att vi påbörjar omställningen vid ett ESF avslag.

IT och lokalbehovet presenteras i separata planer.

Gotlands Folkhögskola avser att begära en ramförstärkning med 1,9 miljoner

3.1.3 Ungdomsavdelningen

Utifrån de behov och kommande utmaningar som beskrivs i det tidigare avsnittet om nulägesanalysen behöver ungdomsavdelningen budgetmässigt förstärkas enligt följande tabell.

Prio	Kategori	Belopp, tkr
1	Uppstart av ny ungdomsgård i Norra Visby	2 500
Summa		2 500

Prio, avser prioritetsordning, där värdet 1 har högsta prioritet, värdet 2 har medel, och värdet 3 har lägsta prioritet

Bakgrunden till äskandet om en utökad budgetram är att, Fenix Ungkulturhus¹⁰ inklusive dess budget eventuellt organisatoriskt flyttas till avdelningen Kultur och Fritid inom regionstyrelseförvaltningen från 1 januari 2025. För Ungdomsavdelningen innebär äskandet ingen utökad budget utan en bibehållen budgetram.

Ungdomsavdelningen begär en ramförstärkning motsvarande 2,5 miljoner kronor

3.1.4 Arbetsliv och etablering

Utifrån beskrivna behov och utmaningar avser arbetsliv och etablering att äska om följande för att uppnå önskade resultat och målsättning med etablering i samhället och arbetslivet:

Prio	Kategori	Belopp, tkr
1	Samverkan skola – arbetsliv	750
2	Arbetslivsetablering Unga Vuxna	750
Summa		1 500

Prio, avser prioritetsordning, där värdet 1 har högsta prioritet, värdet 2 har medel, och värdet 3 har lägsta prioritet

Arbetsliv och etablering begär en ramförstärkning motsvarande 1,5 miljoner kronor

3.1.5 Wisbygymnasiet

Del 1 – Dimensionering

Enligt Skolverket förväntas Sveriges kommuner följa de rekommendationer kring dimensionering som följer av planeringsunderlagen. Eftersom samverkan med andra kommuner på grund av ö-läget inte är möjligt på Gotland uteblir de ekonomiska samordningsvinsterna. Om samtliga förändringar genomförs uppskattas kostnaderna för berörda program sammantaget behöva ökas med ca 40%. Därutöver kommer investeringskostnader för lokaler, material, maskiner och inventarier.

Del 2 – Genomströmning och mående

För att nå Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens mål gällande genomströmning och ökat välmående behöver de studie- och hälsofrämjande insatserna öka. Wisbygymnasiet anhåller om extra medel för att säkerställa varje rektorsområde motsvarande 1,0 specialpedagog och 1,0 kurator. Den resursen kommer i samverkan med rektor, lärare och vårdnadshavare samt externa funktioner kunna arbeta systematiskt och proaktivt med skolans nya utmaningar.

Prio	Kategori	Belopp, tkr
1	Tre specialpedagoger	2 100
1	Två kuratorer	1 400
Summa		3 500

Prio, avser prioritetsordning, där värdet 1 har högsta prioritet, värdet 2 har medel, och värdet 3 har lägsta prioritet

Gymnasiet begär en ramförstärkning motsvarande 3,5 miljoner kronor

¹⁰ Är en mötesplats för ungdomar mellan 13–25 år

3.1.6 Digitalisering

Skolväsendet har ett uppdrag i skollagen och läroplanerna att alla barn och elever ska ha samma möjligheter att utveckla sin digitala kompetens inför ett framtida samhälle där de ska vara verksamma. Ny teknik och digitalisering är också en av nycklarna för medarbetare att hitta nya effektivare arbetssätt, att utveckla samverkan samt bli en än mer tillgänglig förvaltning. Digitaliseringen skall också syfta till att stärka det pedagogiska uppdraget genom nya och varierande verktyg, förbättra processer inom administrativa och centrala funktioner samt öka likvärdigheten. Kraven på att följa med i samhällsutvecklingen, följa upp och utvärdera genomförda insatser samt att arbeta strategiskt och långsiktigt inom området har ökat och är därmed högt prioriterat i förvaltningens arbete. Detta kräver en ständig och fortgående kompetensutveckling inom det digitala området för alla våra medarbetare vilket förtydligas nedan under avsnittet om investeringar.

Satsningen på att fortsatt utveckla hela förvaltningens digitalisering pågår och en översyn av hela systemarkitekturen inom utbildnings- och arbetslivsförvaltningen pågår. Utöver detta tillkommer det regionövergripande arbetet med införande av både objektsförvaltning och e-arkiv, där varje förvaltning behöver investeringsutrymme för ett lyckat införande. Den alltmer komplicerade IT-arkitekturen med ökat antal system, krav på en fungerande integration mellan dessa samt en god kontroll vad gäller GDPR och informationssäkerhet medför krav på en ökad arbetsinsats.

Under planperioden planeras flera olika projekt i syfte att utveckla verksamheternas processer vilket beskrivs närmare under kapitel IT-investeringar.

Digitalisering begär en ramförstärkning motsvarande 130 000 kronor

3.1.7 Kvalitetsutveckling

Det systematiska kvalitetsarbetet inom förvaltningen har i dag en inarbetad struktur med resultatinsamling, analysarbete och uppföljning i dialogform för skolledare. De stora processerna är tydliga vilket skapar trygghet och tillit, även om tidplanerna ofta är alldeles korta. För att hålla i och även utveckla arbetet behöver det fortsatt finnas långsiktighet, uthållighet och ett verksamhetsnära ledarskap vilket leder till att varje process blir mer trovärdig och värdeskapande. Det finns dock fortsatt ett behov av att öka delaktigheten i analys- och uppföljningsarbetet tillsammans med chefer och medarbetare. En del av prioriteringarna under kommande år är följande utvecklingsarbete, i övrigt hänvisas till verksamhetsplan-24 och investeringsplan.

Det utbildnings- och arbetslivsförvaltningen ser som utvecklingsområden framåt, inom kvalitetsarbetet, är;

- Ett utvecklat analysarbete – att fortsätta arbetet med att följa upp och beskriva vad och hur vi utvecklar, identifiera eventuella brister och utveckla arbetet med att fånga upp avvikelser för att kunna arbeta än mer förebyggande och utvecklande.
- Fortsatt utvecklingsarbete i att leda för hållbarhet
 - Hur våra arbetssätt och processer kan utvecklas, ge stöd och blir hållbara för dem som förväntas utföra arbetet. Genom god inre hållbarhet anser vi att vi förbättrar våra möjligheter till att ge god yttre hållbarhet.
- Utveckla förvaltningens chefsstöd ur ett kvalitets- och likvärdighetsperspektiv
- Utveckla förvaltningens kvalitetsdialoger och rapporter genom att tydligare använda dessa som underlag för att forma aktiviteter, delaktiviteter och handlingsplaner.
- Arbeta än mer med resultat och indikatorer. Hur, vad och varför vi samlar in och använder statistik för att kontinuerligt utveckla analys- och uppföljningsarbetet.

- Arbete med nämndmål och fortsatt implementering av Region Gotlands nya styrmodell.

Sammantaget viktiga övergripande delar som när de fungerar väl formar en professionell och stabil organisation som i förlängningen skapar värde för de vi är till för.

För att de elever inom som har förstärkt behov av särskilt stöd ska nå kunskapsmålen behöver förvaltningen samverka med andra förvaltningar. Samarbetet med socialförvaltningen och hälso- och sjukvårdsförvaltningen utvecklas ständigt och är oerhört viktigt. Samverkansmodellen utvärderas och utvecklas kontinuerligt. Ett mycket viktigt fokusområde är de elever som är frånvarande från skolan av olika orsaker och det är oroande att den psykiska ohälsan ökar hos våra elever och att det även går ner i lägre åldrar.

Förvaltningen avser att i första hand omfördela resurser inom befintlig budgetram för att finansiera detta.

3.1.8 Barn- och elevhälsa

Barn- och elevhälsan servar gymnasiet med skolkuratorer, skolpsykolog, skolläkare och skolsköterskor. Även här ser man stora behov där elevhälsan, i synnerhet de psykosociala och psykologiska insatserna, behöver prioritera hårt för att hinna med den stora efterfrågan, vilket får inverkan både på tillgänglighet, uppföljning, samt förmågan att arbeta hälsofrämjande och förebyggande. Detta och framåtsyftande behov är utförligt beskrivet under Wisbygymnasiets avsnitt och där finns också de medel som äskas beskrivna.

3.1.9 Kompetensförsörjning, gemensamt

Kompetensförsörjning genom vidareutbildning

Skolverkets lärarprognos 2021 pekar på att det i hela landet totalt saknas ca 12 000 behöriga lärare och förskollärare fram till 2035. Relativt sett pekas Gotland ut som det län som har den största utmaningen. Mer än 50 procent av lärarkåren var över 50 år 2021 och rekryteringsbehovet på Gotland beräknades i prognosen till ca 800 förskollärare och lärare fram till 2035. Det motsvarande 77 procent av hela lärarkåren 2020. Trots att många studenter söker till lärarutbildningarna i Sverige, kommer antalet utbildade lärare inte att räckas till.

Förvaltningens HR-enhet arbetar brett för att möta utmaningen. Det handlar om alla delar inom HR-processerna; attrahera, rekrytera, introducera, utveckla, behålla och avveckla på bästa sätt för att säkerställa att verksamheten har rätt kompetens. Ett huvudspår inom kompetensförsörjningsarbetet rymms under rubriken utveckla och handlar om att förbättra förutsättningarna för befintliga lärare/medarbetare som vill och kan vidareutbilda sig, för att på så sätt komplettera med den behörighet som saknas där bristerna är som störst. Även Skolverket konstaterar att det s k utbildningsspåret är ett av de viktigaste verktygen för att möta kompetensförsörjningsutmaningen vad gäller att tillgodose behovet av legitimerade lärare.

För att motivera möjliga medarbetare arbetar förvaltningen med kombinationer av statsbidrag för vidareutbildning och olika studieerbjudanden. Det kan till exempel handla om viss ledighet med bibehållen lön och ersättning för resor och studielitteratur. Studieerbjudanden är ett verktyg som arbetsgivaren kan styra över och som gör en skillnad, men det är också ett verktyg som behöver finansieras särskilt.

GVN begär en ramförstärkning motsvarande 100 000 kronor för att öka attraktiviteten i kommande utbildningserbjudanden.

Gotlands löneläge och fortsatta satsningar

För att stärka konkurrenskraften behöver fortsatta satsningar göras på framför allt de mest svårrekryterade grupperna inom lärarkåren, men också på skolledarkåren, för att både behålla och för att kunna rekrytera duktiga lärare och skolledare. Generellt kan noteras att kompetensbristen finns inom allt fler grupper, både i riket som helhet och inom Region Gotland. GVN uppmanar RS att ta hänsyn till behovet av förstärkt löneökningstrymme i budgetarbetet, så att Region Gotland har löner som ligger på mediannivå i förhållande till riket.

3.2 Driftbudget 2025 – 2027

3.2.1 Ramförändringar i sammandrag

Sammanställning av behov av budgetförstärkning 2025–2027, tkr

Jämförelse med budget år 2024	2025	2026	2027
Gymnasieskola	11 854	29 282	35 399
Externa avtal	800	1 600	2 400
Vuxenutbildning	2 000	2 000	2 000
Folkhögskolan	850	850	850
Ungdomsavdelningen	2 500	2 500	2 500
Arbetsliv och etablering	750	750	750
Wisbygymnasiet	3 500	3 500	3 500
Digitalisering	130	130	130
Barn- och elevhälsan	-	-	-
Kompetensförsörjning	100	100	100
Finansieringsprincipen	-	-	-
Summa, (+ökat behov, - minskat behov)	22 484	40 712	47 629

Tabellen sammanfattar budgetbehoven för planperioden som beskrivs i avsnittet ”Behov och prioritering av resurser 2025–2027” och avser prioritering 1.

Enligt tidigare inlämnad strategisk plan och budget för 2024–2026 är ramjustering för ökat antal elever i gymnasieskolan inarbetade i plankalkylen för åren 2025–2027, då beräknades det vara en ökning av antalet elever för budgetåret 2025. Vid omräkning av antalet elever inför mål och budgetskrivelse 2025–2027 visar det sig att volymen om 98 fler elever snarastämmer med den tidigare fastställda plankalkylen om 95 fler elever. Budgetmässigt så motsvarade 95 elever i den tidigare plankalkylen en ökning av budget med 10,1 miljoner kronor. Beräkningar för budget 2025 visar att behovet av budget är högre än vad som tidigare har angetts, ytterligare ramförstärkning med 1,8 miljoner kronor behövs, vilket beror på att genomsnittskostnaden per elev och program är högre när de beräknas i år i jämförelse med beräkningarna som gjordes föregående år. Den sammanlagda ramökningen som begärs till resursfördelningen för budgetåret 2024 är 11,9 miljoner kronor. Utöver ramjusteringar för förändringar i elevvolymen begärs även kompensation för externa avtal med 800 000 kronor, vilket i huvudsak avser ersättning till extern huvudman.

3.2.2 Generella statsbidrag enligt finansieringsprincipen

Finansieringsprincipen tillämpas när riksdagen, regeringen eller statliga myndigheter beslutar om regeländringar som tar sikte på de verksamheter som bedrivs av kommuner och landsting. Exempel på sådana beslut är när:

- införande av nya obligatoriska uppgifter.

- frivilliga uppgifter blir obligatoriska
- det kommunala ansvaret för vissa uppgifter tas bort eller avregleras
- staten ändrar ambitionsnivåerna för befintlig verksamhet

Finansieringsprincipen är grundläggande för de ekonomiska relationerna mellan staten och kommunsektorn, och gäller i båda riktningarna. Principen innebär att kommuner och landsting inte ska behöva höja skatten eller prioritera om annan verksamhet för att finansiera statliga beslut.

På senare år har flera genomgripande reformer genomförts inom nämndens verksamhetsområden och förmodligen kommer det även i framtiden att ställas krav på omställningar och genomförande av nya reformer inom nämndens ansvarsområden.

Förvaltningen har under flera år haft ambitionen att säkra att finansieringen av statliga beslut som regleras i den kommunalekonomiska utjämningen och berör gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens verksamhetsområden också tillförs den utförande nämnden.

Nämnden kommer inom ramen för de generella statsbidragen¹¹ att avstå att äska om budgettillskott, detta med hänvisning till det ekonomiska läget. Tabellen nedan redovisar nytillkomna generella statsbidrag inom nämndens verksamhetsområden:

Finansieringsprincipen	
Aktivitet	Belopp, tkr
1. Stärkta och bemannade skolbibliotek	1 256
Summa	1 467

1. Att elever kan läsa och förstå det de läser är viktigt för deras möjligheter att utveckla kunskap i alla skolämnen och för att de ska vara väl förberedda för vidare studier, yrkesliv och samhällsliv. Skolbibliotek kan ha avgörande betydelse för att främja elevers läsande. Tillgången till ändamålsenliga skolbibliotek ser i dag mycket olika ut. Regeringen avser därför att vidta åtgärder för stärkta och bemannade skolbibliotek

Noteras bör att regeringen sedan tidigare har beslutat om stora generella statsbidrag som berör nämndens verksamhetsområden som exempelvis nya och gamla välfärdsmiljarderna¹². Där pandemin har spelat roll för tilldelningen men även att flera kommuner redan innan pandemin befann sig i en ansträngd situation. Välfärdsmiljarder har tillförts kommunerna för att bidra med stabilitet och trygga tillgång till en bra skola, vård och omsorg. Region Gotlands del av de nya och gamla välfärdsmiljarderna på 14 miljarder kronor år 2022 var cirka 81,6¹³ miljoner kronor.

3.2.3 Elevflöden och demografi kommande år

Elevvolymen, antal årselever, är ökande de närmaste tio åren och motsvarar i genomsnitt 668 elever som årligen påbörjar sina gymnasiestudier. Årselever är den prognostiserade volymen av elever som är studerande vid samtliga huvudmän. Den kommunala gymnasieskolan i den egna kommunen har under planperioden cirka 83 procent av

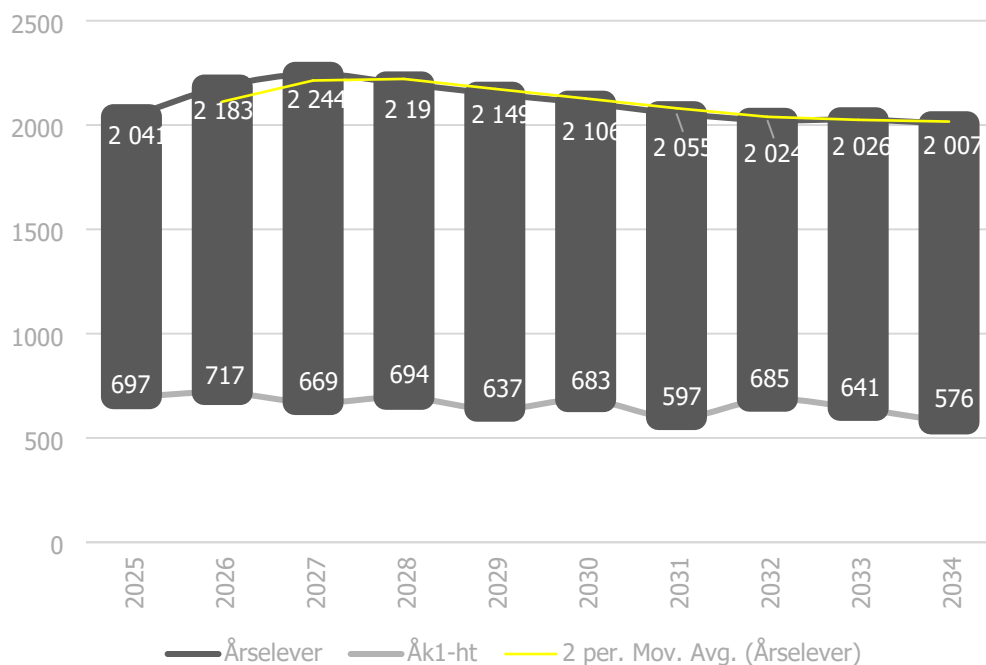
¹¹ Uppgifter hämtade från SKR:s Specificering av generella statsbidrag i anslaget för kommunalekonomisk utjämning för kommuner åren 2022 - 2025, publicerad 2023-09-25

¹² Gamla välfärdsmiljarden beslutades till budget år 2017 samt nya välfärdsmiljarden år 2019

¹³ Folkmängd 2021-12-31 i Region Gotland multiplicerat med 668 kronor per invånare, källa SCB samt SKR

årseleverna, den resterande delen av årseleverna fördelar sig mellan fristående huvudmän och andra kommunala huvudmän.

Planeringsunderlaget för gymnasieskolan utgörs av elevkullarnas¹⁴ storlek.

3.2.4 Resursfördelningsmodell

Gymnasieskola

Resursfördelningsmodell/flöden (+ökat behov, - minskat behov)

Jämförelse med budget år 2024, tkr	2025	2026	2027
Kommunala skolan			
<i>I den egna kommunen</i>	9 860	22 525	27 907
Fristående skolan			
<i>I den egna kommunen</i>	731	2 117	3 274
Interkommunal ersättning			
<i>Från annan kommun</i>	-141	3 095	3 095
<i>I annan kommun, kommunal skola</i>	633	914	633
<i>I annan kommun, fristående skola</i>	771	631	491
Summa	11 854	29 282	35 399
Ramtillskott			
<i>Jämförelse med budget år 2024, tkr</i>	2025	2026	2027
Kommunala skolan	-	-	-
Fristående skolan			
<i>Externa avtal</i>	800	1 600	2 400
Summa	800	1 600	2 400
Netto	12 654	30 882	37 799

¹⁴ Elever folkbokförda på Gotland som är inskrivna i de tidigare skolformerna, statistiken är hämtad från barn- och elevregistreringsprogrammet Edlevo – Tieto Evry AB

Elevflöden för perioden

År	2025	2026	2027
Kommunal skola, <i>egna kommunen</i>	1 669	1 800	1 856
Fristående skolan, <i>egna kommunen</i>	259	269	277
Kommunal skola, <i>annan kommun</i>	66	68	66
Fristående skola, <i>annan kommun</i>	47	46	45
Summa	2 041	2 183	2 244

Not I den kommunala skolan är 12 elever medräknade från annan kommun.

Förändring

Förändring i elevtal, jämförelse med 2024

År	2025	2026	2027
Kommunal skola, <i>egna kommunen</i>	80	211	267
Fristående skolan, <i>egna kommunen</i>	9	19	27
Kommunal skola, <i>annan kommun</i>	4	6	4
Fristående skola, <i>annan kommun</i>	5	4	3
Summa	98	240	301

Not I den kommunala skolan är 12 elever medräknade från annan kommun.

3.3 Taxor och avgifter, interna och externa

Nämnden följer de taxor som är beslutade i lag eller genom regionfullmäktige

3.4 Kompensation för externa avtal

Några externa avtal i strikt mening som påverkar budget 2025 finns inte. Lagen om offentliga bidrag på lika villkor ger däremot effekter som liknar avtal. Kompensationen för 2025 beräknas uppgå till 800 000 kronor.

4. Investeringsförslag med motiveringar 2025–2029

4.1 Lokaler

Nämndens verksamheter har fortsatt behov av investeringar. Behoven som beskrivs exkluderar kostnader för förstudier och projektering. Av erfarenhet vet vi att den kostnaden brukar beräknas till 10 procent av den totala investeringen. Det övergripande målet är att nå balans mellan organisationens behov av och tillgång till lokaler med beaktande av den långsiktiga regionnyttan. Strävan är att få de kortsiktiga insatserna att följa en linje så att de gynnar våra långsiktiga mål och bidrar till Region Gotlands strategiska lokalplanering.

I arbetet har förvaltningen utgått från nuvarande investeringsbudget, exploateringsplan, lokalbehovsplan 2025–2034, lokalförsörjningsplan samt kompletteringsbudget. I mål- och budgetskrivelsen görs ett kortsiktigt beloppsbaserat investeringsförslag för 5 år som bildar beslutsunderlag till regionfullmäktiges beslut om investeringsbudget.

I arbetet har alla förvaltningens verksamheter beaktats och hänsyn tagits till volymförändringar, befolkningsprognoser eller andra förändringar som till exempel lag- eller myndighetskrav för att arbetet skall vara långsiktigt hållbart. I sammanhanget är det även viktigt att betona att den region- och förvaltningsövergripande lokalsamordningen är ett prioriterat utvecklingsområde.

Gymnasiet

Antalet innevånare i åldersgruppen 16–18 år som kan söka till Wisbygymnasiet kommer att öka med 173 (8 %) mellan år 2024 och 2028. Lokalbehovet för dessa är dock beroende av

vilket utbud nämnden erbjuder och vilka program eleverna väljer. Att förutse elevernas val är dock mycket svårt. Sammantaget innebär detta att det kommer att krävas flexibla lösningar som kan färdigställas relativt snabbt och förändras över tid. I nuläget är det svårt att göra exakta bedömningar av lokalbehoven för gymnasiet.

Vuxenutbildning

Antalet innevånare i åldersgruppen 19–64 som kan söka till Gotlands Folkhögskola och den Kommunala Vuxenutbildningen kommer att öka med 946 (ca 3 %) mellan år 2024 och 2032. Teoretiskt sett skulle båda kunna expandera men tillgång på lokaler är här en begränsande faktor.

Inom den kommunala Vuxenutbildningen har antalet elever ökat stadigt de senaste åren. Det finns flera orsaker; familj och arbetskraftsinvandring, särskild utbildning för vuxna, efterfrågan av matchning av rätt arbetskraft. Fler väljer idag att karriärväxla och ökad efterfrågan av uppdragsutbildningar.

Anpassnings- och underhållsplanen för den kommunala vuxenutbildningens lokaler visar att det finns ett tydligt behov av att modernisera och uppgradera befintliga faciliteter för att möta kraven på kvalitet, god arbetsmiljö, tillgänglighet, trygghet och säkerhet. Samtidigt finns behov av att utöka lokalytan för att ersätta utdömda och tillfälliga lokaler samt för att inrymma de olika yrkesutbildningarna.

En nybyggnation för hela vuxenutbildningens behov, har en preliminär kostnad på 192 miljoner kronor, en uppskattning som gjorts i en utredning som presenterades för nämnden i januari-24.

Vuxenutbildningen är etablerad i Visby och bedöms behöva vara så fortsatt. Nuvarande placering vid området Hackspetten, vid gatorna Gesällgatan och N: a Hansegatan är i dagsläget huvudspåret för ny- och/eller om- och tillbyggnad. Under första kvartalet 2024 pågår även en översyn av hela Hackspettens område och lokaler för att bedöma vilka verksamheter som förväntas ha behov av placering inom området.

Förvaltningen har även tagit särskild hänsyn till förväntade reformer inom vuxenutbildningen för att få en så riktig prognos som möjligt.

Mer information finns i ”Investeringsprognos GVN 2025–2029”

4.2 IT-investeringar

Förstudie av lärplattformar inom GVN:s ansvarsområden påbörjades under 2023 och går vidare till upphandling 2024. Förstudien omfattade kartläggning av nuvarande plattformar med fördelar och nackdelar. Upphandlingen av lärplattformar till förskola och grundskola som avslutades under 2023 har givit gymnasie- och vuxenutbildning möjlighet att lära av erfarenheterna. Införande och implementering av upphandlad lärplattform kommer att pågå under 2024–2025 och driftsätts fullt ut i augusti 2025.

Kompetensutveckling och utbildningsinsatser inom digitaliseringsområdet behöver genomföras kontinuerligt och parallellt med införanden av nya system och ny teknik. Här kommer AI att kräva mer riktade utbildningar både vad gäller medarbetare, lärare och elever men också riktlinjer kring nyttjandet. Detta för att säkra arbetet kring GDPR och informationsläckage men också säkra bedömningen av elevernas kunskaper samt förebygga desinformation av olika slag i syfte att stärka demokratin.

Det fortsatta arbetet med att upprätthålla nivån vad gäller våra digitala klassrum på öns alla enheter kommer att kräva insatser över tid då teknikutvecklingen går snabbt och dagens teknik snabbt blir gårdagens teknik. Här har vi fortfarande inte iordningsställt alla idrottshallar med rätt digital utrustning utifrån läroplanens krav på digitalisering. Kontinuerligt underhåll av den digitala infrastrukturen är här en grundförutsättning. Inom områdena digitala klassrum samt inköp av iPads och datorer påverkas vi tydligt av senaste årets kostnadsökningar.

Slutsats

Förvaltningen har ett flertal inplanerade, ovan beskrivna, projekt och arbetsområden som bidrar till utveckling inom digitaliseringsområdet såväl centralt som för respektive avdelning och verksamhet. Flertalet av dessa digitala utvecklingsprojekt bidrar även till en utveckling och effektivisering av förvaltningens arbetssätt inom administration, uppföljnings- och kvalitetsarbete mm. En effektiv förvaltning av våra digitala system och tjänster kräver också en central hantering av processer och system samt att erforderliga resurser avsätts för att klara uppdragen som ingår i objektförvaltaransvaret. Detta samt de framåsyftande pedagogiska utvecklingsarbetena för att upprätthålla och utveckla verksamheternas pedagogiska nivå riskera dock att falla då förvaltningen till 2023 fått minskad investerings- och driftbudget inom IT. Förvaltningen kommer av den anledningen behöva kompenseras för 2023-års nedskärningar under planperioden.

Utifrån ovanstående sammanfattning är det tydligt att en reducerad IT-investeringsbudget inte är en framkomlig väg.

Bilageförteckning

Bilaga 1: Investering lokaler och IT GVN 2025 - 2029

Bilaga 2: Lokalbehovsplan GVN 2025 - 2034